

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

**İZİNSİZ ARACILIK VE YETKİSİZ GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİ İLE
İŞÇİ TEMİNİ SAĞLAYAN İŞYERLERİNE YÖNELİK PROGRAMLI
TEFTİŞ**

Ekim-2024

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın çalışma hayatı ile ilgili maddeleri kapsamında çalışma hayatını düzenleyici, işçi - işveren ilişkilerinde çalışma barışının sağlanmasını kolaylaştırıcı ve koruyucu tedbirler alınmasından sorumlu olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı insana yakışır, yeşil ve dijital dönüşümünü tamamlamış güvenli bir iş ortamında tam istihdam ile sürdürülebilir kalkınmayı sağlamış müreffeh bir Türkiye vizyonu çerçevesindeki temel misyonu; çalışan sağlığını, güvenliğini ve refahını esas alarak; çalışma barışı ve düzenini, etkin bir sosyal güvenlik sistemini sağlamak; tam istihdamı destekleyici ulusal ve uluslararası etkin bir işgücü piyasası oluşturmak ve denetlemek, yabancı ülkelerdeki Türk toplumunun çalışma ve sosyal güvenlik alanlarındaki hak ve menfaatlerini korumak ve çalışma yaşamına ilişkin veriye dayalı politikaları geliştirmek ve uygulamaktır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının iş sağlığı ve güvenliğini sağlayacak tedbirlerin uygulanmasının izlenmesi ve çalışma hayatının denetlenmesi ile ilgili görevleri, 5690 sayılı Kanun ile onanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sanayi ve Ticarete İş Teftişi hakkındaki 81 sayılı ILO Sözleşmesi gereği Bakanlık merkez teşkilatında yer alan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının, 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtildiği üzere Bakanlığın görev alanına giren faaliyet ve işlemlerle ilgili teftiş, inceleme ve soruşturmaları yürütmek, gerekli önlemleri almak veya aldırarak, çalışma hayatı ile ilgili ulusal ve uluslararası mevzuatın uygulanmasını izlemek, mevzuat çalışmaları yapmak, teftiş ve denetimler sonucunda mevzuatın aksayan yönleri, uygulanabilirliği, sektörel düzeyde ilgili kurum ve kuruluşlarca alınması gereken önlemleri belirlemek; çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıt dışı istihdam, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak; çalışma hayatının denetimi ve raporlanmasına ilişkin ilke, yöntem, standart ve teknikleri geliştirmek, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve önerilerde bulunmak gibi görevleri bulunmaktadır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak çalışan, işveren ve bunların temsilcilerinden oluşan çalışma hayatının tüm sosyal taraflarını kapsayan yenilikçi, şeffaf ve mesleki etik değerlere bağlı ve önleyici bir anlayış içerisinde yürütülen iş teftişi faaliyetlerindeki temel amaç; çalışanların çalışma ortam ve koşullarının iyileştirilmesi, bireysel ve toplu iş uyuşmazlıklarının en düşük seviyeye indirilerek çalışma barışının tesis edilmesi olup bu süreçte sosyal diyalog mekanizmalarının etkin bir şekilde işletilmesi ve rehberliğin esas alınması öncelikli politika olarak benimsenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Önleyici yaklaşımla belirlenen risklere yönelik işyerlerinin mevzuata uyumunun kalıcı ve sistematik bir şekilde sağlanmasına, güçlü bir güvenlik kültürü geliştirmek üzere sektörle yakın iş birliği içinde risklerin kaynağında önlenmesine, sektöre tavsiye ve rehberlik sağlanması yoluyla işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden var olabilecek tehlike ve risklerin azaltılması ile taraflar arasında çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunulması amaçlanarak yürütülen programlı teftişlere ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporları ilgili tarafların bilgilerine sunulmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BAŞKAN SUNUŞU

2023 yılında yürütülen programlı teftişlerin uygulama esaslarının belirlenmesi ile yürütülmesinde, Genel Değerlendirme Raporunun yazımında görev alan İş Müfettişlerine, teftiş aşamasında gerekli kolaylığı sağlayan işveren ve çalışanlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, katkısı ve katılımı olan tüm paydaşlara teşekkür eder, bu raporun ülkemiz ve çalışma hayatı için yararlı olmasını temenni ederim.

Bekir AKTÜRK
Rehberlik ve Teftiş Başkanı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
BAŞKAN SUNUŞU.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER.....	1
1. TEFTİŞİN ADI.....	1
2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ.....	1
3. TEFTİŞİN AMACI.....	1
4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER.....	1
5. ÇALIŞMA TAKVİMİ.....	2
6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER.....	2
7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	2
8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ.....	2
9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER.....	3
II. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	4
1. HAZIRLIK AŞAMASI.....	4
2. TEFTİŞ AŞAMASI.....	4
3. İSTATİSTİKLER.....	5
III. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR.....	6
1. 4904 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR.....	6
2. 4857 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR.....	7
3. 6735 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR.....	7
IV. BÖLÜM: SONUÇ.....	8

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLULAR LİSTESİ

Tablo I- Programlı Teftiş Kapsamında Aracılık Faaliyetlerine İlişkin Tespit Edilen Hususlar.....	5
Tablo II- Programlı Teftiş Kapsamında Geçici İş İlişkisi Faaliyetlerine İlişkin Tespit Edilen Hususlar.....	5
Tablo III- Programlı Teftiş Kapsamında Yetkisiz Yabancı Çalışan Tespitine İlişkin Hususlar.....	5

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER

1. TEFTİŞİN ADI

İzinsiz Aracılık ve Yetkisiz Geçici İş İlişkisi İle İşçi Temini Sağlayan İşyerlerine Yönelik Programlı Teftiş

2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ

Orta Vadeli Program (2023-2025)'da yer alan "Geçici iş ilişkisi kurma faaliyetini kurumsal olarak yürüten işyerlerine yönelik denetimler gerçekleştirilecek ve ilgili faaliyetler kayıt altına alınacaktır." tedbiri, Hazine ve Maliye Bakanlığının Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Eylem Planı (2023-2025) kapsamında "Kayıt dışı faaliyet gösteren özel istihdam bürolarına yönelik denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi sağlanacaktır." eylemi ile Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca 2022 yılında yürütülen İzinsiz Aracılık ve Yetkisiz Geçici İş İlişkisi ile İşçi Temini Sağlayan İşyerlerine Yönelik Programlı Teftişinin genel değerlendirmesi ve Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına intikal eden şikâyet/ihbar başvurularından, bazı işverenliklerin izinsiz aracılık ve mesleki geçici iş ilişkisi kurmak yoluyla işgücü temini sağladığının anlaşılması nedenleriyle bu programlı teftiş gerçekleştirilmiştir.

3. TEFTİŞİN AMACI

Programlı Teftişin konuları, 4857 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi ile 4904 sayılı Kanun'un, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile Özel İstihdam Büroları Genelgesi (2016/1) kapsamında;

- İzinsiz aracılık,
- Yetkisizi geçici iş ilişkisi faaliyeti,

Hususları oluşturmakta olup, bu Programlı Teftiş ile kayıt dışılığın azaltılması ve haksız rekabetin önüne geçilmesine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER

Programlı teftiş kapsamında İstanbul ve Bursa Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarında görevli toplam 8 iş müfettişinden oluşan 4 heyet görev almıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5. ÇALIŞMA TAKVİMİ

06.02.2023 tarihinde ülkemizde meydana gelen depremler nedeniyle acil ve günlük nitelikli işler hariç depremlerin etkilerinden kaynaklı kısa çalışma uygunluk tespiti faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesine öncelik verilmiş olup bu Programlı teftişin yürütüleceği işverenlikler ilgili Grup Başkanlığı tarafından her bir heyete (2023/Temmuz-Aralık dönemi için) Başkanlığımız otomasyon sistemi üzerinden verilmiştir. Programlı teftişin uygulama süresi 2023 yılının sonuna kadardır. Programlı teftişin hazırlık çalışması kapsamında 10.07.2023-14.07.2023 tarihleri arasında toplantı ve diğer faaliyetler yapılmıştır. Tamamlanan teftişlerin raporları, Teftiş Rehberine uygun olarak yazılacaktır. Raporların değerlendirme süreçlerinin tamamlanmasına müteakip Genel Değerlendirme Raporu yazılacaktır.

6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER

Programlı teftiş, öncelikli olarak İstanbul, Kocaeli, Tekirdağ, Bursa, İzmir, Manisa ve Denizli illerinde yürütülmüştür.

7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

4857 sayılı İş Kanunu'nun 7'nci maddesi ile 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile Özel İstihdam Büroları Genelgesi (2016/1) kapsamında;

- İzinsiz aracılık,
- Yetkisiz geçici iş ilişkisi faaliyeti,

Yürüttüğü tespit edilen işverenlikler ile bu işverenliklerden hizmet alan işverenlikler teftiş kapsamına alınmıştır.

8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ

Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları üzerinden 78.10 (İş bulma acentelerinin faaliyetleri), 78.20 (Geçici iş bulma acentelerinin faaliyetleri) ve 78.30 (Diğer insan kaynaklarının sağlanması) Nace kodları ile faaliyet yürüten işverenlikler başta olmak üzere Başkanlığımıza intikal eden şikâyet/ihbar başvuruları ile diğer hususların değerlendirilmesi sonucunda bu Programlı Teftiş konu işverenlikler hakkında yazılı ve görsel medya üzerinden yapılan araştırmalarda özellikle “esnek işgücü temini”, “danışmanlık”,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

“bordrolama” hizmetleri kapsamında “dönemsel işgücü ve personel hizmetleri” adı altında izinsiz aracılık ve yetkisiz geçici iş ilişkisi ile işgücü temin ettiği tespit edilen işverenlikler belirlenmiştir.

9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER

Geçici İş İlişkisi: Geçici iş ilişkisi faaliyeti hakkında, 4857 sayılı Kanun’un 7’nci maddesi ile 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ve Özel İstihdam Büroları Genelgesinde (2016/1) usul ve esaslar ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Geçici iş ilişkisi, özel istihdam bürosu aracılığıyla ya da holding bünyesi içinde veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde görevlendirme yapılmak suretiyle kurulabilir. Özel istihdam bürosu aracılığıyla geçici iş ilişkisi, Türkiye İş Kurumunca izin verilen özel istihdam bürosunun bir işverenle geçici işçi sağlama sözleşmesi yaparak bir işçisini geçici olarak bu işverene devri ile 4857 sayılı Kanunun 7’nci maddesinde belirtilen hallerde kurulabilir.

Aracılık: Aracılık faaliyeti hakkında, 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ve Özel İstihdam Büroları Genelgesinde (2016/1) usul ve esaslar ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Aracılık faaliyeti, iş arayanlar ya da işverenlerle bir işyerinde birebir görüşme yapılarak ve/veya 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununda yazılı araçlarla ya da radyo, televizyon, video, internet, kablolu yayın veya elektronik bilgi iletişim araçları ve benzer yayın araçlarından biri ile de görüşme yapılmaksızın sunulabilir. Türkiye İş Kurumundan izin almaksızın; bir işyerinde veya 5187 sayılı Kanunda yazılı araçlarla ya da radyo, televizyon, video, internet, kablolu yayın veya elektronik bilgi iletişim araçları ve benzeri yayın araçları ile iş ve işçi bulmaya aracılık yapılamaz. Basın ve yayın kuruluşları ile diğer bilgi iletişim araçları vasıtasıyla iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyeti gösteren kişilere ait reklam ve ilanların yayını yapılamaz.

İş ve işçi bulmaya aracılık faaliyeti gerçek ve tüzel kişiliklerce;

- Doğrudan ya da dolaylı olarak,
- Gelir amacı olsun, olmasın,
- İşyerinde ve/veya internet üzerinden,
- Bağımsız olarak ya da ek olarak sadece bu amaca yönelik olarak yayımlanan gazete, dergi, vb. yayınlar aracılığı ile,
- Tam ya da kısmi zamanlı işlerde,

Yapılan iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetlerini kapsar. Bu kapsamda, iş ve işçi bulmaya aracılık, Türkiye İş Kurumunca izin verilen özel istihdam büroları tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. HAZIRLIK AŞAMASI

Programlı teftişin hazırlık çalışması kapsamında 10.07.2023-14.07.2023 tarihleri arasında uygulamada birliğin sağlanması, teftişin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla heyetler ile çevrimiçi toplantı yapılmıştır. Ayrıca Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ile heyetler arasında her an fikir alışverişinde bulunulması için koordinasyon ekibi oluşturulmuştur.

2. TEFTİŞ AŞAMASI

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca Programlı Teftişin Uygulama Esası hazırlanarak çalışma planı müfettişlere bildirilmiştir. Ayrıca programlı teftiş sürecinde karşılaşılan sorunların çözümlenmesi, uygulamada birliğin sağlanması, karşılaşılan farklı durumların değerlendirilip fikir alışverişinde bulunulması, teftişin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla da belirli aralıklarla heyetler ile çevrimiçi toplantılar yapılmıştır. Programlı teftiş süreci boyunca teftişlere ilişkin istatistikî verilerin derlenmesi amacıyla her ay düzenli olarak kaç işyerine gidildiğini, hangi tarihte hangi işyerinde teftiş faaliyetinde bulunulduğunu, incelenen işyerlerindeki toplam çalışan sayıları gibi bilgileri içerir “Programlı Teftiş Faaliyet Tabloları” heyetlerce düzenlenmiştir.

Programlı teftişin konusu, 4857 sayılı İş Kanun’un 7’nci maddesi ile 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile Özel İstihdam Büroları Genelgesi (2016/1) kapsamında olup konu ile ilgili kayıt ve belge inceleme dönemi olarak 01.01.2022 tarihinden teftiş tarihine kadar olan süre esas alınmıştır. Denetimler, teftişe konu işverenliklerde ve örnekleme yoluyla izinsiz aracılık ve yetkisiz geçici iş ilişkisi ile işgücü temin eden işyerlerinde yapılacak incelemeler ile yürütülmüştür. Söz konusu işverenliklerde yapılan incelemelerde mevzuattan kaynaklanan zorunlu hususlar ile kayıt dışılığa incelenmiştir.

Teftiş sürecinde öncelikli olarak görev olarak verilen işverenliklerde kayıt ve belgeler incelenmiş, işverenliklerin iş ilişkisi kurmuş oldukları işverenliklere örneklem ziyaretler gerçekleştirilmiş, ifadelere başvurulmuş, işyeri ortamı ve çalışma sahaları gezilerek yapılan iş ve işlemler gözlemlenmiştir. Teftiş programına alınan işverenlikler hakkında teftiş programı uygulama süresi içerisinde izinsiz olarak aracılık ve/veya geçici iş ilişkisi faaliyetinde bulunduğu veya bu kapsamda işçi temin edildiği yönündeki ihbar/şikâyet dilekçeleri de programlı teftişte görevli heyetlerce incelenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3. İSTATİSTİKLER

Programlı teftiş kapsamında heyetlerce toplam **80 işverenlikte** teftiş faaliyetleri yürütülmüştür. Teftişler sonucunda izinsiz/yetkisiz aracılık veya geçici iş ilişkisi faaliyeti yürüttüğü tespit edilen **15 işverenlik hakkında** idari para cezası uygulanması istenilmiştir (1 işverenlik hakkında hem aracılık hem de geçici iş ilişkisi faaliyetinden dolayı, ayrıca 2 işverenlik hakkında 4857 sayılı Kanun'a aykırı diğer uygulamalar, 1 işverenlik hakkında 4904 sayılı Kanun'a aykırı diğer uygulamalar ve 1 işverenlik hakkında 6735 sayılı Kanun'a aykırılık nedeniyle idari para cezası uygulanmıştır). Bunun yanında, **2 işverenlik hakkında** 4857 sayılı Kanun'a aykırı diğer uygulamalar, **1 işverenlik hakkında** 4904 sayılı Kanun'a aykırı diğer uygulamalar, **1 işverenlik hakkında** ise 6735 sayılı Kanun'a aykırılık nedeniyle idari para cezası uygulanması istenilmiştir. Teftişi gerçekleştirilen işverenlikler bünyesinde **toplam 13.253 işçinin çalıştığı** belirlenmiştir. Söz konusu programlı teftiş kapsamında düzenlenen raporların değerlendirme sürecinin tamamlanmasına müteakip tespit edilen hususlar tablolar halinde aşağıda gösterilmiştir.

Tablo I–Aracılık Faaliyetlerine İlişkin Tespit Edilen Hususlar

İzinsiz Olarak İş ve İşçi Bulmaya Aracılık Faaliyetinde Bulunan İşverenlik Sayısı	6
İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı (4904/m.20/a)	889.568,00 TL
Hizmet Alan İşverenlik Sayısı	5
Hizmet Alan İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı (4904/m.20/a)	265.642,00 TL

Tablo II–Geçici İş İlişkisi Faaliyetlerine İlişkin Tespit Edilen Hususlar

Yetkisiz Olarak Geçici İş İlişkisi Düzenleyen İşverenlik Sayısı	10
İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı (4904/m.20/b)	28.265.576,00 TL
Hizmet Alan İşverenlik Sayısı	109
Hizmet Alan İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı (4904/m.20/b)	11.841.116,00 TL
Hizmet Alan İşverenliklere Uygulanan Toplam İPC Tutarı (4857/m.99/1-b)	4.616.368,00 TL

Tablo III-Yabancı Uyruklu Çalışan/Çalıştıran Tespitine İlişkin Hususlar

Çalışma İzni Olmaksızın Yabancı Uyruklu Çalıştıran İşverenlik Sayısı	Çalışma İzni Olmayan Yabancı Uyruklu Sayısı	6735/m.23'e Muhalefetten Uygulanan Toplam İPC Tutarı	
		İşverenlikler İçin	İşçiler İçin
2	4	143.260,00-TL	57.272,00 TL

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR

1. 4904 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR

1.1. 4904 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin (a) bendine göre "Kurumdan izin almadan iş ve işçi bulmaya aracılık yapan gerçek veya tüzel kişilere ... Türk lirası, tekrarı hâlinde ... Türk lirası, bu kapsamda hizmet alan işverenlere ... Türk lirası, idari para cezasının uygulanacağı" açıklanmıştır.

Teftiş programı kapsamında incelenmiş olan toplam 80 işverenlikten **6'sının** Türkiye İş Kurumundan izin almaksızın aracılık faaliyetinde bulunduğu tespit edilmiş, 4904 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin (a) bendi uyarınca bu işverenliklere **toplam 889.568,00 TL** idari para cezası uygulanması, Türkiye İş Kurumundan izin almaksızın aracılık faaliyetinde bulunan bu işverenliklerden hizmet aldığı tespit edilen **5 işverenliğe** de ilgili Kanun hükmü gereğince **toplam 265.642,00 TL** idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

1.2. Özel istihdam bürolarının aracılık faaliyetleri dışındaki diğer bir faaliyet konusu ise geçici iş ilişkisi kurmaktır. Özel istihdam bürolarının bu faaliyetlerine ilişkin esaslar 4857 sayılı İş Kanunu'nun 7'nci maddesinde ve bu maddeye dayanılarak hazırlanmış olan Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği'nde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. İlgili yasal düzenlemelere göre; özel istihdam bürosu aracılığıyla geçici iş ilişkisi, Türkiye İş Kurumunca izin verilen özel istihdam bürosunun bir işverenle geçici işçi sağlama sözleşmesi yaparak bir işçisini geçici olarak bu işverene devri ile kurulabilmektedir.

4904 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin (b) bendine göre "Kurumdan izin almamasına veya yetkisi iptal edilmesine rağmen geçici iş ilişkisi düzenleyen gerçek veya tüzel kişilere ... Türk lirası, fiilin tekrarı hâlinde ... Türk lirası, bu kapsamda hizmet alan işverenlere ... Türk lirası, idari para cezası uygulanacağı" açıklanmıştır.

Teftiş programı kapsamında incelenen toplam 80 işverenlikten **10'unun** Türkiye İş Kurumundan izin almaksızın geçici iş ilişkisi faaliyetinde bulunduğu tespit edilmiş, 4904 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin (b) bendi uyarınca bu işverenliklere toplam **28.265.576,00 TL** idari para cezası, Kurumdan izin almaksızın geçici iş ilişkisi düzenleme faaliyetinde bulunan bu işverenliklerden hizmet aldığı tespit edilen **109 işverenliğe** de ilgili Kanun hükmü gereğince toplam **11.841.116,00 TL** idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

1.3. Bunların dışında yürütülen programlı teftişte 4904 sayılı Kanun'un 20'nci maddesinin diğer bentlerine aykırı uygulamalar nedeniyle **2 işverenliğe** toplamda **293.912,00 TL** idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

2. 4857 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR

2.1. 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Geçici iş ilişkisi" başlıklı 7'nci maddesinin ceza maddesi olan aynı Kanunun 99/1-b maddesi; "Bu Kanunun 7'nci maddesinde öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı olarak geçici işçi çalıştıran işveren veya işveren vekiline bu durumdaki her işçi için ... Türk lirası idari para cezası verilir..." hükmünü içermektedir.

Teftiş sürecinde yetkisiz geçici iş ilişkisi kurduğu tespit edilen işverenliklerden hizmet alarak işçi temin eden **96 işverenliğe**; yetkisiz geçici iş ilişkisi kuran işverenliklerden temin ederek çalıştırdığı işçi sayısı dikkate alınarak 4857 sayılı Kanun'un 7'nci maddesine aykırılıktan **toplam 4.616.368,00 TL** idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

2.2. Bunun dışında yürütülen programlı teftişlerde 4857 sayılı Kanun'a aykırı uygulamalar nedeniyle **3 işverenliğe** toplamda **397.955,00 TL** idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

3. 6735 SAYILI KANUN KAPSAMINDA MEVZUATA AYKIRILIKLAR

Programlı teftiş faaliyetleri kapsamında tespit edilen izinsiz yabancı uyruklu işçiler ve bu işçileri çalışma izni olmaksızın çalıştıran işverenlikler hakkında 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 23 üncü maddesinin (5) numaralı bendi uyarınca idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

Bu kapsamda teftişlerde **toplam 2 işverenliğe** çalışma izni olmayan yabancı uyruklu işçileri çalıştırdığı gerekçesiyle 6735 sayılı Kanun'un 23/5/b/3 maddesi uyarınca **toplam 143.260,00 TL**, **toplamda 4 yabancı uyruklu** işçiye ise çalışma izni olmaksızın bir işveren bağlı olarak çalışmış oldukları gerekçesiyle 6735 sayılı Kanun'un 23/5/b/1 maddesi uyarınca **toplam 57.272,00 TL** idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM SONUÇ

İzinsiz Aracılık ve Yetkisiz Geçici İş İlişkisi İle İşçi Temini Sağlayan İşyerlerine Yönelik Programlı Teftiş kapsamında, izinsiz olarak aracılık veya yetkisiz geçici iş ilişkisi faaliyetinde bulunan işverenlikler ile bu işverenliklerden işçi temin ederek işçi çalıştıran işverenlikler incelenmiştir. Teftiş, İstanbul ve Bursa Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarında görevli toplam 8 müfettiş tarafından ve 4 heyet halinde öncelikli olarak İstanbul, Kocaeli, Tekirdağ, Bursa, İzmir, Manisa ve Denizli illerinde yürütülmüştür. Bu Programlı Teftiş ile kayıt dışılığın azaltılması ve haksız rekabetin önüne geçilmesine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Teftiş faaliyetleri; 4857 sayılı İş Kanunu'nun 7'nci maddesi ile 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile Özel İstihdam Büroları Genelgesi (2016/1) kapsamında yürütülmüş, ilgili mevzuat düzenlemeleri gereği teftiş programı sürecinde tespit edilmiş olan mevzuata aykırılıklarla ilgili olarak idari yaptırımlar önerilmiştir. Söz konusu işverenliklerde yapılan incelemelerde mevzuattan kaynaklanan zorunlu hususlar ile kayıt dışılığta incelenmiştir.

Programlı teftiş kapsamında toplam **80 işverenlikte** teftiş faaliyetleri yürütülmüştür. Teftişler sonucunda toplam **19 farklı işverenlik hakkında** idari para cezası uygulanması istenilmiştir. İlgili tespitler sonucunda yasal mevzuat hükümleri uyarınca hem izinsiz aracılık faaliyetinde bulunan işverenliklere ve bu kapsamda işçi temin etmiş olan işverenliklere, hem de yetkisiz geçici iş ilişkisi faaliyetinde bulunan işverenliklere ve bu kapsamda hizmet alan işverenliklere 4857 sayılı Kanun, 4904 sayılı Kanun ve 6735 sayılı Kanun kapsamında gerekli işlemler önerilmiştir.

Sonuç olarak; programlı teftiş kapsamında;

- 4904 sayılı Kanun hükümlerine muhalefetten 41.555.814,00 TL,
- 4857 sayılı Kanun hükümlerine muhalefetten 5.014.323,00 TL,
- 6735 sayılı Kanun hükümlerine muhalefetten 200.532,00 TL,

Olmak üzere işverenlikler hakkında toplam 46.770.669,00 TL idari para cezası uygulanması istenilmiştir.